

תשעה באב

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

בשם ה' נעשה ונצליח

50

תשע"ג

יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, אמן.

אֶשְׁכַּח לְיוֹסֵף

ה'דושים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

משולחנו של רבי יוסף הי סימן טוב שליט"א מהה"ס "כרם יוסף" ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרנן ורבנן רבותינו הגאונים ראשי הישיבות, הגאון הגדול רבי משה צדקה שליט"א ר"י "פורת יוסף" והגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ר"י "חברון"

ולאור זה יש שכתבו ליישב הטעם שתשעה באב נקרא מועד, ועיין בשו"ע (א"ח סימן תקנ"ט סעיף ד) שאין נופלין על פניהם בתשעה באב משום שנקרא מועד.

ועל פי זה ביארו עוד המפרשים מה ששנו רבותינו במסכת ברכות (ג: מ: טז) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ופירש רבא (בבבא מציעא טז:) שצריך לקבל את הרעה בשמחה, ובגמרא שם דרשו כן מכמה מקומות בכתובים. ולאור האמור מבואר דהן הן הדברים כי מפני שהרעה כפרה לעוונותיו צריך לקבלה בשמחה, ושוב מצאתי שכן פירש הערוך כי הרעות שמביא הקב"ה על האדם לטובתו הן שהן כפרות לעוונותיו, כאדם שמצער עצמו בהקזת דם שרפואתו היא, לכן צריך לשמוח ולברך גם על הרעה.

❦ יישוב ב' ❦

דוקא עצב וחסרון אישי מורה על חיסרון שלימות נפשו ואין שכינה שורה עליו אבל עצב מחמת עוונות כלל ישראל שורה עליו השכינה

בספר יד המלך (הלכות יסודי המורה פ"ו ט"ז) לנכד הנודע ביהודה תירץ שהנבואה שורה רק מתוך שמחה מפני שנבואה ראוייה שתשרה רק על נפש שלימה בלא חיסרון כלל, ולכן גם בחיסרון הגוף אינו ראוי לקבל נבואה, ועל אחת כמה וכמה בחיסרון שלימות הנפש שאינה ראוייה לקבל רוח נבואה ממרום. אך כל זה דוקא בעצב הבא לאדם מחמת סיבה אישית או חולי, שכיון שה מצד חיסרון לכן אין שכינה שורה עליו עד שידחה חסרונות אלה, משא"כ הנביאים הקדושים כשניבאו פורענות של ישראל אף כי ליבם היה נאנח מצד צרות ישראל, מצד עצמם אף כי גם עליהם עבר לחץ הצרות והתלאות שעברו על כלל ישראל, היו מודים ומברכים להבורא ברוך הוא, ושמתים בצדק משפטיו ויושר דינו ולא היו מרגישים על עצמם שום צער פרטי. לכן היה ליבם שלם בעת נבואתם בתכלית השלימות ולא היה עצבון זה מונע רוח נבואתם.

❦ יישוב ג' ❦

הנביא מסלק ומונע מעצמו כל עצב וצער שיוכל לבקש רחמים ודברי סגוריא על ישראל, ולידע עד היכן מגעת פורענותו שע"י יש נחמה

בספר מהוזה עליון מתרץ על פי מה שאמרו רבותינו במדרש (פלה"ט פק" ע"ו) "למנצח על ידותון לאסף מזמור" כשהקב"ה מראה לנביאים צרות הבאות על ישראל, עומדין ומתרעמין לפני הקב"ה, שנאמר "על ידותון" על הדתות ועל הדינין שהראה הקב"ה שעתידים לעבור עליהם. כיון שרואים כך, היו צועקים לפני הקב"ה ונותנים קולם, שנא' "קולי אל אלהים ואצעקה", וכן אתה מוצא בחבקוק שאמר: למה היא ממאנת להנחם, לפי שאינה יודעת עד

היאך שרתה שכינה על ירמיה הנביא בעת שנתנבא את מגילת איכה והלא אין השכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה?

שנינו בגמרא מסכת שבת (ל: כת"ב (קל"ג ז')) "ושיבחתני אני את השמחה" זו שמחה של מצוה, ללמדך שאין השכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר (מלכים ב' ג') "ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'". והתוספות במסכת סוכה (ז:): הביאו שבירושלמי דרשו שהשמחה בחג הסוכות בבהמ"ק נקראת "בית השואבה" שמשם שואבים רוח הקודש שהשכינה שורה מתוך שמחה דכתיב "ויהי כנגן המנגן ותהי עליו רוח ה'", ומביא הירושלמי מעשה דיונה בן אמיתי שהיה מעולי רגלים ובשמחת בית השואבה שרתה עליו שכינה. וכן מצינו אצל יעקב אבינו ע"ה דאייתא במדרש (פנמונא י"ג פ"ג) שכל אותם כ"ב שנים שפירש יוסף מאביו לא שרתה עליו השכינה, וכתב הרמב"ם (שמונה פק"ס פ"ו) שנסתלקה נבואה מיעקב בימי אבלו על יוסף לפי שאין הנבואה חלה אלא מתוך שמחה.

אחר הדברים האלה מקשים העולם היאך שרתה שכינה על ירמיה הנביא כאשר נתנבא וכתב את מגילת איכה כדאייתא בגמרא (צ"ג טו) ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקינות, והרי בודאי שרוי היה בצער נורא ובעצבות גדולה, מחמת נבואת חורבן הבית וכל הצרות הנוראות שאירעו בזמן החורבן, והרי אין השכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה?

❦ יישוב א' ❦

על ידי העונש מתכפרים העוונות ומתקרב לבוראו וזה שמחה גדולה

בספר ישמח משה מתרץ בשם הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו יערות דבש (פ"ח ד"ט ג') כי הטובה שבכל הטובות היא התקרבות להשי"ת, והרעה הגדולה שבכל הרעות הוא ההתרחקות, אך אנו ליבנו אטום ועינינו סמויות, אך הנביא הוא פיקח ואין לך שמחה גדולה מהעונשים שמקרבין אותנו אליו אחרי התרחקות גדולה, ולמי שיש לב להבין ישכיל כי אין רע יותר מעצם העבירה שהיא מרחקת את האדם מאיתו יתברך, והעונש הוא טוב כי הוא המקרב להשי"ת. וזה כדרך שאמר שלמה המלך ע"ה במשלי "כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה", ונאמר "וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך".

מכתבים למערכת

מכתב עוז מידידנו הרב הגאון

מוהר"ר יקותיאל אוהב ציון שליט"א
ראש קהילה בעיר טבריה ת"י

כבוד ידיד נפשי מאז, חובר חיבורים מחוכמים, איש חי רב פעלים לתורה, כמהר"ר יוסף חיים סימן טוב שליט"א. יוסף ה' לו חיים טובים של תורה, בסימנא טבא, וברוב חבה.

מודענא בזה, כי אשכולותיו המלאים יין משובח, יינה של תורה, מגיעים בקביעות אל גבולינו בעה"ק טבריה כל שבוע, ושבע בהדי פניא דמעלי שבתא, ויש לנו עונג שבת ביין הטוב כגן רטוב, שדעת זקנים נוחה הימנו, וראוי הוא זה לקדש עליו את השבת בדברי אלהים חיים הנאמרים בו - בבחירות ובחריפות יחדיו, וסגולתו מיוחדת שיש בו דברים נפלאים, ומקום מניח ללומדים להתגדר ולומר גם משלחם איזה תוספת או הערה, וכמטרת כל התורה להרבות להבה, מוסיף והולך כבית הלל, וכבר ידוע מ"ש הפוסקים דבכלל מצות לימוד תורה יש חיוב ללמדה, ומי שחסר ב"ללמדה" - חסרון הוא בעצם מצות הלימוד. וכי היעביץ בהגהותיו לסנהדרין (צט ע"א), כי כתיבת ד"ת אין לך מעלת "ללמדה" גדול מזה, והיינו הן מבחינת הנגישות שהדברים יוצאים לכל עבר, מה שאין בתורה שבע"פ הנקנית במסירה מפה אלא פה, [והאידינא ב"ה איכא פתרון ע"י קלטות, אכן אינו דומה שומע מפיו של רבו ממש דאית ביה מעליותא טפי, כמבואר בשלחי הוריות. לא כן בקורא מן הכתוב שיש זה מעלה טפי משומע בקלטת לענין ריכוז, ודרך מסירת התורה ע"י כתיבה היא מסורה מדורי דורות ויש בה כח רוחני מיוחד. ואכמ"ל]. וכמה פעמים בשיעור פרה"ש כאן ביום ששי, מסרנו דברים מתוך כרמנו הגדול והציבור קטף מלילות בידו, ואכלו כנפשו לשבע שביעה דתורה (ע"י ברכות כא ע"א). וכבר כתבו קדמונים דתוספת ברכת "והערב נא" על ברכת התורה, היא כעין ברכת המצות וברכת הנהנין, שבד"ת יש הנאה רוחנית הפועלת גם בחלק הגשמי, ויודעים דברי האגלי טל בהקדמתו, והנאה זו מורגשת היטב בחידושים אשר כת"ר נותן לפנינו בעין יפה, עיין יפה, ועין טובה של מדת חסד ללמד לאחרים. אברכו בברכת הדיוט, כי תרום קרנו, ויגדל כרמו, ונחלי אשכולותינו יתנו יין מתוק וחרוף בכל חוצות, להגדיל תורה ולהאדירה אמן.

נ"ב. בגליון פ' בלק דן למה לא הוזכר שם זמרי וכזבי כבר בסוף פרשת בלק, והיה עכ"ב לבאר זה בפרשת פנחס. ראוי לציין לדברי האור החיים ר"פ פנחס שהעיר בזה, וכתב לישב בדברים כבירים, ויש בהם יסוד גדול בעניני בן אדם לחבירו. ונפק"מ לזמני תשובה הממששים ובאים עלי"ט. ע"ש, ותרו"צ.

עוד מילתא קטינא, זכורני שהיה ת"ח אחד מוציא עלון מיוחד פעם בחודש ובו ד"ת ערבים, והיה מביאו להגר"ק קנייסקי שליט"א, יומא חדא אמר לו הרב שיוציא הכל בספר, ההוא אמר כי ע"י הוצאת הדברים בעלונים יש יותר ציבור המתעניין ובה יש לימוד תורה יותר מספר שלא קונים או שקשה הטרחה לפתוח ספר, לא כן עלון שהוא נגיש ומונח בכיס וקוראים בו באוטובוס וכיו"ב, הרב שמע את דבריו - אך הפטיר, "אחוו בזה וגם מזה אל תנח ידך". ובקרוב הוא עומד להוציא ג' כרכים חשובים מעלוניו היקרים. ברור לי שהדברים אמורים גם לעלוני החשובים של כת"ר, לקיים בדברי תורתו וידגו לרוב בקרב הארץ, למען יעמדו ימים רבים, ברשות היחיד וברשות הרבים, אכ"י.

אלו דברי ידיד וחבר זה זמן זמנים
הרב אברהם יקותיאל אוהב ציון הי"ו
יושב בטבריה ת"י.

מתי, תודיעני עיתך ואני מתנחמת. וכן אדם שבא להכות את בנו, אמר לבנו עשר רצועות אתה לוקה, כיון שהכהו אחת, אמר לו עוד תשע. הכהו שניה אמר לו עוד שמונה, הרי הבן מתנחם והולך. אך בזמן שאין מודיעו כמה עליו ללקות אינו מתנחם. כך אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה מאנה הנחם נפשי, מפני שאיני יודעת את הקץ, שנא' "הודיעני ה' קצי אזכרה אלהים ואהמיה".

ועל כן בעת שמתנבא הנביא על פורענות של ישראל הרי הוא מסלק ומונע מעצמו כל צער וכאב בעת נבואתו, כדי שיוכלו להתרעם כיבכול ולבקש סגוריא על ישראל, כמבואר במדרש. וכמו שמצינו באברהם אבינו במעשה סדום שביקש עליהם, וכן במשה רבינו שאמר "למה הרעות לעם הזה" ועוד כהנה וכהנה, [ועל פי דרכו יש לומר עוד שמסלק הנביא כל עצב וצער כדי לידע עד היכן מגעת פורענותן של ישראל שעל ידי זה תהיה נחמה לישראל].

🕊️ יישוב ד' 🕊️

ירמיה היה סמוך ובטוח שעל ידי שיפרסם דברי הנבואה על החורבן ושאר הצרות יחזרו עם ישראל בתשובה ולכן היה שמח שגילה לו הקב"ה כי על ידי זה יצולו

עלה בדעתי לתרץ בס"ד בפשיטות דאדרבה ואדרבה כל נבואת ירמיה היתה על תנאי, להורות שאם ישראל לא יחזרו בתשובה ויטיבו דרכיהם יתקיימו כל דברי הפורענות, אבל אם יחזרו בתשובה ויתקנו מעשיהם בודאי לא יתקיימו כל דברי הצרות והפורענויות. ועל כן היה ירמיה שמח שהקב"ה מגלה ליבו ואוזנו כי צרה קרובה לבוא ויכולים ישראל למונעה על ידי תשובה ומעשים טובים, כי חלילה אם לא ידע דברי הנבואה יתקיימו דברי הפורענות בפתע פתאום בלא שיהיו יכולים למונעה.

צא וחשוב משל לאדם המהלך בדרך, ובא מלאך להודיעו כי דובים ואריות אורבים לו בהמשך הדרך, ועליו לשנות את דרכו, כי חלילה אם ימשיך באותה הדרך בודאי יטרפוהו ומיתוהו, הרי בודאי ישמח שמחה גדולה לשמע הבשורה, כי על ידי זה יטיב וישנה דרכו וילך בדרך אחרת ועל ידי זה יצול ממות לחיים. כך ירמיה היה סמוך ובטוח שעל ידי שיפרסם דברי הנבואה על החורבן ושאר הצרות יחזרו בתשובה, ולכן היה שמח שגילה לו הקב"ה.

ומצינו עוד שהקב"ה אמר לירמיהו (ירמיהו ל"ג ג') "אולי ישמעו בית יהודה את כל הרעה אשר אנכי חושב לעשות להם למען ישובו איש מדרכו הרעה וסלחתי לעונתם ולחטאתם", וכן מצינו שירמיהו בעצמו אמר (ירמיהו ט"ז ט"ז) "שדברי הנבואה היו לו מתחילה לתאוה ולששון כי דימה בנפשו שישמעו לו לקול דברי הנבואה, וישבו בתשובה.

🕊️ יישוב ה' 🕊️ - כיון שבתחילת הנבואה היה בשמחה שוב אין הנבואה פוסקת ממנו ועוד

דשוב אינו מרגיש ברגש השמחה או העצב

יש מתרצים שמכל מקום כיון שבשעת תחילת הנבואה היה הנביא במצב של שמחה יכולה השכינה לשרות עליו, אבל אחרי שהשכינה כבר שורה עליו ודאי שיוכל להתנבא גם דברים שיביאו אותו לידי עצבות, והשראת הנבואה לא תסתלק.

ויש להוסיף דלכא"ו כן הוא האמת, כי אדרבה יש להוסיף שבעת הנבואה עצמה לא שייך הרגשת שמחה או עצבות אצל הנביא, וכמו שכתב הרד"ק (שמואל ב' פק י"ט) עה"פ "ויפשוט גם הוא בגדיו ויתנבא גם הוא לפני שמואל ויפול ערום כל היום ההוא וכל הלילה על כן יאמרו הגם שאול בנביאים" (שפשוט נגדי מלכות ללזוש נגדי המלמדים, רש"י), וכתב הרד"ק כי בבוא הנבואה על האדם יתבטלו הרגשותיו ויפול האדם כמו שנאמר בבלעם "נופל וגלוי עיניים" ואמר בדניאל "ואני הייתי נרדם על פני פני ארצה" ופעמים יקרה שיפשוט בגדיו מפני רוב ביטול הרגשותיו ומחשבותיו הנפשיות וישאר בכח השכל לבדו.

מערכת "אשכול יוסף" שע"י מכון "כרם יוסף" ומוסדות "אור התורה" בישראל

דוא"ל: keremyosef@okmail.co.il

לבקשת רבים כתובתנו בעברית: לקרעמסוסקב@סלשצןבסדן

אם ברצונך לקבל בכל שבוע את העלון

ישירות למייל שלך שלח בקשה לדוא"ל של

המערכת [המאושר ע"י גדול"י שליט"א]

השירות ללא תשלום לזכיו הרבים ©

גיליון "אשכול יוסף" יו"ל לזכיו הרבים

על ידי האחים היקרים והמבורכים

מר גדעון ניסים הי"ו, ומר אהרן ניסים הי"ו

שנשאו על עצמם כל הוצאות הדפוס

להצלחתם ולהצלחת כל בני משפחתם שיחי

מוקדש לעילוי נשמת הוריהם היקרים

סלם אליה בן מסעודה ז"ל ונוריה בת גורגיה ע"ה